

LIKABEHANDLINGSPLAN

2017 - 2018

ÖRTAGÅRDSSKOLAN

Örtagårdsskolans LIKABEHANDLINGSPLAN

är ett målinriktat arbete för att främja lika rättigheter och möjligheter och förebygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling för de elever som deltar i eller söker till verksamheten.

Innehållsförteckning:

Grunduppgifter	3
Vår vision	3
Utvärdering.....	4
Främjande insatser	5
Främja likabehandling oavsett kön	5
Främja likabehandling oavsett etnisk tillhörighet	5
Främja likabehandling oavsett religion eller annan trosuppfattning	6
Främja likabehandling oavsett funktionsnedsättning	6
Främja likabehandling oavsett sexuell läggning	6
Främja likabehandling oavsett könsidentitet eller könsuttryck	7
Främja likabehandling oavsett ålder	7
Främja likabehandling mot annan kränkande behandling	7
Kartläggning	8
Förebyggande åtgärder.....	9
Rutiner för akuta situationer	12
Policy	12
Begrepp.....	14
Diskriminering	14
Trakasserier och kränkande behandling.....	14
Kränkande behandling.....	15
Sexuella trakasserier	15
Diskrimineringsgrunderna	16
Kön.....	16
Etnisk tillhörighet	16
Religion eller annan trosuppfattning.....	16
Funktionsnedsättning.....	17
Sexuell läggning	17
Könsidentitet eller könsuttryck	18
Ålder	18

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Förskoleklass, fritidshem, grundskola 1-6 och grundsärskola.

Ansvariga för planen

Rektor

Vår vision

Det offentliga skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen slår fast att verksamheten i skolan skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och att var och en som verkar inom skolan skall främja aktningen för varje människas egenvärde. Vi anser att människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden skolan ska gestalta och förmedla.

Örtagårdsskolan är en skola i ständig utveckling där lärandet är synligt och allas ansvar. Vår vision är att skapa en skola där alla elever vill gå och där alla kommer att få bästa möjliga förutsättningar och verktyg för livslångt lärande utveckling och fortsatta studier.

Rektor ansvarar för att handlingsplanen efterlevs och att detta arbete kontinuerligt följs upp och utvärderas.

Nyckelord för Örtagårdsskolan

- Trygghet
- Arbetsro
- Glädje
- Måluppfyllelse

Planen gäller från

2017-08-16

Planen gäller till

2018-08-12

Förankring av planen

- Skolledningen presenterar planen för personalen vid uppstartsveckan varje hösttermin. Planen aktualiseras i diskussioner vid arbetsplatsträff.
- Planen presenteras för vårdnadshavare vid föräldramöte under höstterminen.
- Information om skolans likabehandlingsplan finns på skolans hemsida.
- Ledning och kurator går ut i samtliga klasser under läsåret och samtalar om likabehandlingsplanen. För att göra planen mer tillgänglig för eleverna har vi skapat en elevversion ”Lilla likabehandlingsplanen”.

Elevernas delaktighet

Eleverna utvärderar arbete mot diskriminering och annan kränkande behandling via klassråd och elevråd. Denna utvärdering ligger till grund för kommande läsårs handlingsplan. Eleverna utvärderar ”Lilla likabehandlingsplanen” i slutet av vårterminen.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Vårdnadshavarna informeras vid varje terminsstart om skolans likabehandlingsarbete och vår likabehandlingsplan. Vårdnadshavarna inbjuds också till att delta i utvärdering av likabehandlingsplanen i olika forum såsom föräldramöten, och föräldraråd.

Personalens delaktighet

Pedagogerna lämnar in planering till skolledningen i slutet av augusti kring hur man kommer att arbeta med likabehandling under läsåret. Varje arbetslag utvärderar årets likabehandlingsarbete vid läsårsslut. All personal har möjlighet att lämna synpunkter på planen till rektor. Vid varje arbetsplatsträff finns utrymme för synpunkter på skolans arbete mot diskriminering och kränkande behandling.

Utvärdering

Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats

Utvärderingar av planen togs upp på konferens, klassråd och elevhälsoteamet.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Elever, vårdnadshavare och skolans personal samt skolledning är delaktiga i utvärderingen.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Planen behöver skrivas om och förankras tydligare hos personal och elever.

Årets plan ska utvärderas

2018-06-01 .

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

Elever ska ha möjlighet att inkomma med synpunkter via elevråd och klassråd. Eleverna ska också vara representerade vid kartläggning av risker utifrån trygghetsvandringen. Kommunövergripande utvärderingar t ex attitydundersökning ligger också till grund för utvärdering och åtgärder. Denna utvärdering ligger till grund för kommande års handlingsplan.

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Rektor

Främjande insatser

Så här identifierar och stärker vi de positiva förutsättningarna som finns på Örtagårdsskolan verksamhet.

❖ Främja likabehandling oavsett kön

Mål och uppföljning

Eleverna ska ha kännedom om allas lika värde oavsett kön. Alla föräldrar ska vara förvissade om att våra elever behandlas lika och får samma möjlighet att utvecklas och lära sig oavsett kön. Vårdnadshavare inbjuds till att delta i utvärdering i olika forum såsom föräldramöte, föräldraråd, och direkt samtal med personal och skollädaing.

Insatser

Kunskapen hos personalen i diskrimineringsfrågor ska öka. Detta för att kunna upptäcka diskriminering, samt kunna vidarebefordra kunskap och ett gott förhållningssätt gentemot andra människor till eleverna. Specialpedagogerna och kuratorerna hjälper till att coacha lärarna i detta.

Vi diskuterar könsroller med eleverna utifrån deras vardag. T ex lekar, förväntningar, regler TV-program mm. Vi ser till att flickor och pojkar får lika mycket inflytande och lika stort utrymme. Både och flickor och pojkar finns representerade i elevråd, matråd och liknande.

Ansvarig

All personal i skolan och på fritidshem.

Datum det ska vara klart

Arbetet pågår under hela läsåret.

❖ Främja likabehandling oavsett etnisk tillhörighet

Mål och uppföljning

Eleverna ska ha kännedom om alla människors lika värde oavsett etnisk tillhörighet. Alla föräldrar ska vara förvissade om att alla våra elever behandlas lika och får samma möjlighet att utvecklas och lära sig oavsett etnisk tillhörighet. Vårdnadshavare inbjuds till att delta i utvärdering i olika forum såsom föräldramöte, föräldraråd och direkt samtal med personal och skollädaing.

Insats

Vi diskuterar rasism och stereotypa föreställningar om etnisk tillhörighet med våra elever utifrån deras vardag och erfarenheter. Externa föreläsare bjuds in för att informera eleverna om rasismens följder. Vi ser till att alla elever har möjlighet att delta i alla aktiviteter på lektion, fritidsverksamhet och rast utan att begränsas av stereotypa föreställningar om etniska grupper.

Ansvarig

All personal på skola och fritidshem.

Datum när det ska vara klart

Arbetet pågår under hela läsåret.

❖ Främja likabehandling oavsett religion eller annan trosuppfattning

Mål och uppföljning

Eleverna ska ha kännedom om alla människors lika värde oavsett religion eller annan trosuppfattning. Vi följer upp genom att ta del av de inrapporteringarna i Incontrol. Vårdnadshavare inbjuds till att delta i utvärdering i olika forum såsom föräldramöte, föräldraråd och direkt samtal med personal och skolledning.

Insats

I alla årskurser tillämpar vi en undervisningsmetod som betonar det gemensamma inom världsreligionerna. I mentorenas, pedagogernas och övrig personals dagliga arbete ingår det att föra diskussioner med elever om fördomar och stereotypa föreställningar om olika religiösa grupper som kan förekomma i media eller läromedel.

Ansvarig

Skolans SO lärare tillsammans med övrig personal.

Datum när det ska vara klart

Arbetet pågår under hela läsåret.

❖ Främja likabehandling oavsett funktionsnedsättning

Mål och uppföljning

Eleverna ska ha kännedom om alla människors lika värde oavsett funktionsnedsättning. Skolan arbetar med ”Allas lika värde”- ett samarbete mellan grundsärskolan och grundskolan. Skolan ska vara tillgänglig för samtliga elever. Vårdnadshavare inbjuds till att delta i utvärdering i olika forum såsom föräldramöte, föräldraråd och direkt samtal med personal och skolledning.

Vårdnadshavare inbjuds till att delta i utvärdering i olika forum såsom föräldramöte, föräldraråd och direkt samtal med personal och skolledning.

Insats

Vi arbetar med att individanpassa varje elevs förutsättningar för lika skolgång. Det kan handla om tillgång till hjälpmedel och salsanpassningar.

Ansvarig

All personal på skola och fritidshem.

Datum när det ska vara klart

Arbetet pågår under hela läsåret.

❖ Främja likabehandling oavsett sexuell läggning

Mål och uppföljning

Eleverna ska ha kännedom om alla människors lika värde oavsett sexuell läggning. Eleverna får obligatorisk undervisning i sex och samlevnadskunskap, samt förs diskussion i de samhällsorienterade ämnena. Vårdnadshavare inbjuds till att delta i utvärdering i olika forum såsom föräldramöte, föräldraråd och direkt samtal med personal och skolledning.

Insats

Vi ser till att normalitets begreppet vad gäller sexuell läggning omfattar homosexualitet, bisexualitet och heterosexualitet i all vår verksamhet.

Ansvarig

All personal på skola och fritidshem.

Datum när det ska vara klart

Arbetet pågår under hela läsåret.

❖ Främja likabehandling oavsett könsidentitet eller könsuttryck

Mål och uppföljning

Eleverna ska ha kännedom om alla människors lika värde oavsett könsidentitet eller könsuttryck. Vårdnadshavare inbjuds till att delta i utvärdering i olika forum såsom föräldramöte, föräldraråd och direkt samtal med personal och skolledning.

Insats

Vi pratar om transfrågor och normer kring kön i klassrummet som en del av undervisningen i NO och SO.

Ansvarig

Skolans lärare i SO, NO och övrig personal.

Datum när det ska vara klart

Arbetet pågår under hela läsåret.

❖ Främja likabehandling oavsett ålder

Mål och uppföljning

Eleverna ska ha kännedom om alla människors lika värde oavsett ålder. Målsättningen är att alla vuxna och barn ska behandlas lika oberoende av ålder samt ges samma förutsättningar och utvecklingsmöjligheter. Vårdnadshavare inbjuds till att delta i utvärdering i olika forum såsom föräldramöte, föräldraråd och direkt samtal med personal och skolledning.

Insats

Vi arbetar med att individanpassa varje elevs förutsättningar för lika skolgång.

Ansvarig

All personal på skola och fritidshem.

Datum när det ska vara klart

Arbetet pågår under hela läsåret.

❖ Främja likabehandling mot annan kränkande behandling

Mål och uppföljning

Eleverna ska ha kännedom om alla människors lika värde och ska bemöta varandra och alla andra människor som rör sig i vår omgivning med empati och medmänsklighet. Vårdnadshavare inbjuds till att delta i utvärdering i olika forum såsom föräldramöte, föräldraråd och direkt samtal med personal och skolledning.

Insats

Vi tränar inom Örtagårdsskolan och fritidshemmets verksamhet, elevernas förmåga till empati och respekt för allas lika värde genom diskussion och värderingsövningar. Ledning och kurator går ut i samtliga klasser under läsåret och samtalar om likabehandlingsplanen.

Ansvarig

Alla personal i skola och fritidshem.

Datum när det ska vara klart

Arbetet pågår under hela läsåret.

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

- Vi kartlägger årligen skolans område för att ringa in s.k. riskplatser. Detta görs genom en trygghetsvandring där elever, kurator, skyddsombud, rektor och biträdande rektor och pedagoger gemensamt identifierar otrygga platser i skolområde under en vandring.
- Vi använder oss av rapporteringssystemet InControl för att inhämta information kring händelser som bör förebyggas till nästa år. Genom dessa rapporter utrönas och analyseras orsakerna till den uppkomna situationen.
- Vi genomför årligen en trivsel och trygghetsenkät på hela skolan.

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling, Kön, Könsidentitet eller könsuttryck, Etnisk tillhörighet, Religion eller annan trosuppfattning, Funktionsnedsättning och Sexuell läggning

Hur eleverna har involverats i kartläggningen

Elever utses att delta i trygghetsvandringen.

Eleverna svarar årligen på elevenkäter som handlar om kränkande behandling och trivsel på skolan. Enkäten genomförs och sammanställs under vårterminen.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

Fortlöpande arbete i mentorsgrupper med övningar och samtal som skapar trygghet, trivsel och en god anda i skolmiljön. Rektor, biträdande rektor, pedagoger och skyddsombud samt kurator deltar i trygghetsvandringen tillsammans med eleverna.

Trygghetsfrågor för personal tas upp på arbetsplatsträffar.

Resultat och analys

- De flesta elever upplever att de har någon vuxen att vända sig till på skolan, men inte alla.
- Det förekommer ett dåligt språk bland eleverna.
- Det förekommer konflikter under rasterna.

Förebyggande åtgärder

Så här avvärjer vi de riskerna för diskriminering och annan kränkande behandling som uppkommer på Örtagårdsskolan.

Alla – både den enskilde och den totala verksamheten – skall se över på vilket sätt som de egna strukturerna och arbetssätten gynnar eller försvårar demokratiska och jämlika strukturer.

Skolan har en trygghetsgrupp med representanter från Eht och ledning samt en grupp pedagoger.

Arbetslagsrepresentanterna lyfter värdegrundsarbetet vid arbetslagskonferensen varje vecka. Hela grupp träffas två gånger i månaden för att gå igenom nuläget i samtliga klasser.

Skolan arbetar enligt rutiner utifrån vårt årshjul gällande värdegrund, aktiviteter, förhållningssätt och likabehandling som löper under hela skolåret.

EHT-forum – 1 gång/månaden. Pedagogerna har med sig ärenden som behöver lyftas gällande närvaro och värdegrund.

Arbetsro står i fokus i skolans åtagandeplan.

Mål och uppföljning	Åtgärd	Motiverad åtgärd
<p>Mål Att Örtagårdsskolan vuxna delar helhetssynen på skolans uppdrag och har ett gemensamt förhållningssätt till verksamheten.</p> <p>Att alla elever/föräldrar och personal ska veta vem de ska vända sig till när de själva eller någon annan behöver hjälp.</p> <p>Uppföljning Genom att ta del av In Control rapporteringar.</p>	<p>All personal skall arbeta Förebyggande mot diskriminering och annan kränkande behandling och agera mot diskriminering och andra kränkningar när de uppstår.</p> <p>Uppstartsvecka varje läsår i augusti då vi bland annat arbetar med värdegrunden, skolans regler, klassaktiviteter och IUP. Förhållningssätt och samarbete diskuteras och dokumenteras.</p>	<p>Alla elever skall bemötas med respekt av all personal på skolan.</p>

Mål

Att alla använder ett respekterande och korrekt språkbruk.

Synliggöra och diskutera kulturens kvinno- och mansyn och syn på sexuell läggning.

Örtagårdsskolan har nolltolerans vad gäller inkorrekt och nedvärderande språkbruk. Varje tillfälle följs av tillsägelse och kan även resultera i att en händelserapport skrivs.

Örtagårdsskolan rustar eleverna för framtiden och vi ser därför att det är viktigt med vårdat språk.

På ett kreativt sätt diskutera språkbruk och synen på genus.

Mål

Inga trakasserier eller diskriminerande behandling får ske på Örtagårdsskolan

Uppföljning

Elever utvärderar arbetet mot diskriminering och annan kränkande behandling via klassråd och elevråd.

Örtagårdsskolan har nolltolerans vad gäller diskriminering oavsett karaktär. Varje elev blir tillsagd vid sådan förekomst och i vissa fall upprättas även en kränkande behandlingsutredning. Vi följer Grundskoleförvaltningens rutiner.

Örtagårdsskolan arbetar med lösningsfokuserade antimobbingsmodell ”supportgroup”-stödgrupp.

Elever och personal i årskurs 5 planerar FN-dagen med aktiviteter och teman där hela skolan deltar.

Elever och personal i årskurs 3 planerar Alla hjärtans dag med aktiviteter och teman där hela skolan deltar.

Lektemadagen planeras av fritidshemmet.

Örtagårdsskolan ser allvarligt på kränkande behandling och vi reagerar därför med tydlighet och uppmärksammar eleven på att detta inte är acceptabelt.

Mål

Att alla elever och personal känner sig trygga på skolan.

Trygghetsfrågor för personal tas upp på arbetsplatsträffar

Fortlöpande arbete i mentorsgrupper med övningar och samtal.

För att skapa delaktighet och inflytande samt en trygg arbetsplats

Uppföljning

Skolans elevråd ska tillsammans med ansvarig personal och rektor och biträdande rektor tar ansvar för elevernas trygghetsfrågor

Att det finns rastvakter på skolans område.

Arbetsplatsträffar 1 gång i månaden.

Klassråd

Mentorstid

Skolans föräldraråd kommer att arbeta med trygghet och säkerhet i skolan samt samarbete med hemmen.

<p>Mål Att alla elever trivs på skolan</p> <p>Uppföljning Genomföra elevenkäter som tar upp kränkande behandling och trivsel</p> <p>Resultatet av elevernas arbete blir synligt för omgivning.</p>	<p>Ansvarig personal äter tillsammans med sina elever i matsalen</p> <p>På skolan finns ett rastansvarssystem. För att vara synliga ska de bära en synlig väst.</p> <p>Varje år genomförs en s.k. trygghetsvandring för att identifiera osäkra platser.</p>	<p>För ökad trygghet och trivsel För att kunna planera inför framtida förebyggande åtgärder</p> <p>Eleverna reflekterar över sin närmiljö. Det skapas en gemenskap genom samarbete. Eleverna finner en identitet och stolthet i en gemensam produkt som symboliserar klassen.</p> <p>Skapar gemenskap genom samarbete och känna stolthet i klassens produkt.</p>
<p>Mål Att skolans personal är förutsägbar och alla elever vet vem de kan vända sig till i olika situationer.</p> <p>Uppföljning Genom att ta del av diskussioner i mentorsgrupper.</p>	<p>De vuxna skall vara tydliga och positiva förebilder som sätter klara gränser och som agerar när något händer.</p> <p>Vara tillgängliga</p>	<p>För att skapa tillit mellan vuxna och elever.</p>
<p>Mål Att eleverna inte kränker varandra via internetforum och mobiltelefon.</p> <p>Uppföljning Skolan tar del av de inrapporteringar i In Control.</p>	<p>Information på föräldramöten för vårdnadshavare och elever kring användandet och dess risker på internet och mobiltelefon.</p> <p>Information av kurator ute i klasserna.</p>	<p>För att eleverna säkert ska kunna använda sig av internet och dess fördelar utan att bli kränkta.</p>

Mål Att ingen skadegörelse sker på skolans område	Skriver händelserapport på InControl och meddelar vårdnadshavare	Vi ser vikten av att ha en trivsamt miljö.
Uppföljning Vi följer upp via InControl samt samtal.		
Mål Att alla elever/föräldrar ska känna till likabehandlingsplanen	Genom att presentera likabehandlingsplanen och vårt arbete årligen på föräldramöte. Likabehandlingsplanen	Genom likabehandlingsplanen finns ett verktyg som hjälper till i arbetet för en trivsamt skola.
Uppföljning Via Föräldrarådet och elevråd.		

Rutiner för akuta situationer

Policy

Det är det utsatta barnet/eleven som avgör om ett beteende eller en handling är oönskad, diskriminerande eller kränkande. Eleven har rätt att få stöd och hjälp när han/hon känner sig diskriminerad eller kränkt. Elevens upplevelser av diskrimineringar och andra kränkningar får inte avfärdas. Vem eleven än kontaktar så har han/hon rätt att bli tagen på allvar och få stöd.

Varje kränkande handling hanteras enligt följande:

- Vid varje enskilt fall skall en bedömning göras av hur allvarlig diskrimineringen/kränkningen är och om anmälan till andra myndigheter skall göras.
- Uppföljning och utvärdering av samtalen äger rum inom två veckor. Beroende på ärendets art, kan en anmälan skickas till Socialtjänsten och Polisen

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

1. Redan vid misstanke om att diskriminering och/eller andra kränkningar förekommer ska detta uppmärksammas.
2. Vid varje EHT möte diskuteras elever som eventuellt misstänks bli diskriminerade eller trakasserade.
3. Kurator/ mentor kallar till samtal med den berörde eleven.
4. Vid uteblivet samtal finns möjlighet att kontakta vårdnadshavare och elev för att vidare utreda om trakasserier försiggår.

Personal som elever och föräldrar kan vända sig till

- Mentorer
- Elevhälsoteamet
- Rektor och biträdande rektor

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever

Enligt Grundskoleförvaltningens riktlinjer.

Personal: Anmälan görs av personal/mentor till rektor senast nästa arbetsdag.

Mentor för berörd elev skall:

1. Informera skolledningen. Använd blanketten *Anmälan till rektor och huvudman* enligt 6 kap 10 § används. (Blanketten ligger på MaApps)
2. Omedelbart inleda en utredning av händelsen i InControl.
3. Kontakta vårdnadshavare
4. Mentor för samtal med berörda elever för att få fullständig information om händelsen, vid behov kontaktas EHT. Använd blanketten *Utredning-Åtgärder*. (Blanketten ligger på MaApps)

Rektor: Anmälan görs av rektor till huvudman senast andra arbetsdagen efter mottagen anmälan. Blanketten anmälan till rektor och huvudman enligt 6 kap 10 § används. Anmälan diarieförs på skolan. Två kopior tas, varav en skickas till utbildningschef och en till nämndsekreterare.

Rektor: Utredning av omständigheterna startas och eventuella åtgärder för att förhindra kränkande behandling i framtiden vidtas. Utredningen bör vara klar inom fem arbetsdagar. Blanketten utredning-åtgärder används. (Blanketten ligger på MaApps) Skolan för in resultatet av utredningen i rapport Delegationsbeslut. Rapporten skickas till grundskola@malmo.se varje månad.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal

Den som upptäcker eller misstänker diskriminering eller annan kränkande behandling av elev ska:

1. Kontakta rektor för eleven
2. Rektor för berörd elev ska vidta relevanta åtgärder samt upprätta händelserapport i InControl.
3. Rektor för samtal med berörda elever.
4. Uppföljningssamtal med berörda elever sker med rektor.

Utredningen i InControl

- Utredningen skall allsidigt belysa vad som inträffat och omfatta både den eller de som kan ha eller har utövat kränkningen och den som blivit utsatt.
- Utredningen bör söka utröna och analysera orsakerna till den uppkomna situationen.
- Vid varje enskilt fall skall en bedömning göras av hur allvarlig kränkningen är och om anmälan till andra myndigheter skall göras.

Rutiner för uppföljning

Uppföljning och utvärdering av samtalen äger rum inom en vecka.

Rutiner för dokumentation

Ärendet/händelsen dokumenteras via InControl.

Denna dokumentation skall innehålla vad som har hänt, åtgärder och uppföljning av ärendet. All dokumentation skall dateras och signeras av den i personalen som upptäckt händelsen.

Ansvarsförhållande

När en elev kränker en annan elev är det mentorerna som ansvarar för fortsatta åtgärder

När en ur personalen kränker en elev är det rektor som ansvarar för fortsatta åtgärder

Ytterst ansvarig är dock alltid rektor.

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel ”kvinnliga”, ”homosexuella” eller ”bosniska” egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad ”blatte”, ”mongo”, ”fjolla”, ”hora”, eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling

- Carl blir ofta kontaktad via msn av elever på skolan. Där kallar de honom ”pucko” och ”tjockis”. De har också lagt ut bilder av Carl på sociala medier. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. ”Han är en ensamvarg”, säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. /P>

Diskrimineringsgrunderna

❖ Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet ”Det är för hårt arbete för en tjej”. [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

❖ Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att ”Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa”. [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria MVG, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

❖ Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringsskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]

- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen
- ”Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck”. Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

❖ Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

DO använder sig av Handisams beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar ”Din pappa är jävla CP.” [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden ”ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!” [diskriminering och trakasserier]

❖ Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne ”äckliga lebb”. [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam.
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

❖ Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”.

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratorn på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratorn ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

❖ Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]